

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1939.

Första kammaren.

Nr 26.

Onsdagen den 13 december.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Ordet lämnades på begäran till herr statsrådet **Bagge**, som anförde: Herr talman! Sedan Konungen nu utnämnt ny regering, har regeringen velat lämna kammaren följande meddelande: *Ang. den nya regeringens program.*

Med hänsyn till det internationella läget och de påfrestningar detta medför även för vårt folk har tidpunkten ansetts vara inne att förverkliga den redan tidigare dryftade tanken på en samling, genom vilken representanter för alla betydande meningsriktningar taga andel och ansvar i rikets styrelse. Denna handling utgör en manifestation av den nationella enigheten kring de nu väsentliga uppgifterna för svensk politik utåt och inåt.

Samlingsregeringen vill fullfölja tillkännagiven och dokumenterad svensk strävan att skapa förtroende och respekt åt vårt folks vilja till självständighet och neutralitet. Denna strävan innefattar även samarbete med övriga alliansfria neutrala stater för tillvaratagande av de neutralas gemensamma intressen samt bevarande och utbyggande av nordisk samverkan.

De hemsökelse, som drabbat Finland, ha djupt berört det svenska folket. Den vilja att bringa humanitär och materiell hjälp, som spontant och allmänt framträtt, besjälar även regeringen.

En förutsättning för samlingsregeringens arbete är att inre politiska meningsskiljaktigheter undanskjutas. Tidsläget bjuder enig samling kring de stora uppgifterna, av vilka fortsatt förstärkning av försvarsberedskapen och folkförsörjningens tryggande äro dominerande.

Samlingsregeringen förväntar, att alla lager inom folket skola stödja den i dess strävanden att föra vårt land genom tidens vanskligheter med bevarad fred och frihet. Det är en nationell plikt för alla och en var att i sina uttalanden och handlingar iakttaga den återhållsamhet, som är nödvändig, om icke den ansvariga riksstyrelsens arbete skall försvåras och äventyras.

Herr Åkerberg: Det socialdemokratiska partiet i denna kammare hälsar med glädje tillkomsten av den nya regering, som nu anmälts för kammaren. Samtidigt som vi saluera de avgående ministrarna och till dem framföra vårt tack för deras plikttrogna, uppoffrande och i många stycken så framgångsrika vakthållning kring nationens intressen i en svår och prövande tid, ge vi vår fulla anslutning till de överväganden, som lett till att de ansett sig böra ställa sina platser till förfogande för att möjliggöra den manifestation av nationens samling och livsvilja, som man genom bildandet av denna regering velat markera. Vi hälsa också de nya männen välkomna och försäkra dem om vårt fulla förtroende, då de nu gå att fylla sitt svåra, i många avseenden tunga värv.

I den regering, som nu färdigbildats, sitta representanter för samtliga mera betydande partier i riksdagen. En koalition av en sådan mäktighet och bredd

Första kammarens protokoll vid urltima riksdagen 1939. Nr 26.

Ang. den nya regeringens program. (Forts.)

har överhuvud taget aldrig tidigare existerat i vårt land. Så har det parti, som jag representerar, aldrig förut samverkat i en regering med högerpartiet. Det är min livliga övertygelse, att den vilja till enighet och förtroendefull samverkan, som i denna regeringskoalition tagit sig uttryck, skall inom hela vårt folk finna ett gensvar av samma mäktighet och samma orubbliga tyngd.

Till den regeringsförklaring, som här har föredragits, vill första kammarens socialdemokratiska grupp också ge sin obetingade anslutning. Vi konstatera med tillfredsställelse, att regeringen som sin främsta, allt överskuggande uppgift ställt upprätthållandet av fredliga och vänskapliga förhållanden till andra folk. Jag vill uttala en förhoppning om att denna orubbliga freds- och neutralitetsvilja skall kunna förenas med ett framgångsrikt värnande av vårt eget folks vitala intressen.

Den medkänsla med det kämpande och lidande Finland, som i regeringsförklaringen kommit till uttryck, delas helt visst av praktiskt taget hela vårt folk. Det är min livliga förhoppning, att regeringen inom ramen av sitt allmänna neutralitetsprogram skall kunna finna möjlighet att för *båda* de stridande nationerna klargöra, hur meningslöst detta krig är och vilka omistliga värden som genom detsamma sätts på spel.

När regeringen nu går till sitt värv, följes den av nationens lyckönskningar och varma tillgivenhet.

Herr Nilsson, Bernhard: Herr talman! Genom den nu i kammaren framförda deklARATIONEN har regeringen angivit sig vilja med undanskjutande av inrepolitiska meningsskiljaktigheter samla representanter för alla betydande meningsriktningar kring de nu väsentliga uppgifterna för svensk politik. I den svåra tid vi nu genomleva skall vårt folk förvisso med tillfredsställelse hälsa, att en regering med sådant syfte bildats. Med glädje tar jag också fasta på att regeringen ämnar inom ramen av fredens bibehållande göra det mesta möjliga för att bispringa det hårt hemsökta Finland i dess av en hel värld beundrade försvar mot en övermäktig fiende. Här föreligger för Sverige en klar och bjudande plikt.

Jag är livligt övertygad om att ledamöterna inom högerpartiets förstakamargrupp med förtroende möta regeringens strävanden att värna vår integritet och tillvarataga av kriget berörda svenska livsintressen. Med särskild tillfredsställelse erfara vi, att regeringen ämnar genomföra av situationen påkallade förstärkningar av rikets försvarsberedskap. Svenska folket känner i dessa allvarstygda dagar starkt behovet av samförstånd och sammanhållning.

Herr andre vice talmannen: Herr talman! Den vilja till samarbete, som kommit till uttryck genom att en samlingsregering nu bildats, mottages säkerligen med tillfredsställelse av vårt folk. Det rådande tidsläget, med kriget och dess ohyggliga verkningar utanför våra gränser och den osäkerhet och de påfrestningar, som därigenom uppstått även för vårt folk, måste vara anledning nog till det steg som nu tagits. Denna manifestation av vilja till enig samverkan mellan samtliga mera betydande politiska meningsriktningar här i landet är ägnad att skapa tillit till att man i gemensamt arbete och under gemensamt ansvar vill lösa de uppgifter, som nu äro de viktigaste för vårt folk.

Från talesmän från det parti jag tillhör har redan tidigare vid denna riksdag framförts krav på att en samlingsregering skulle bildas. Tiden ansågs då icke mogen, men nu ha ju förhållandena lett därtill, att man inom samtliga partier anser detta vara vad läget kräver.

Det viktigaste för vårt folk för närvarande är ju — såsom i regeringsförkla-

Ang. den nya regeringens program. (Forts.)

ringen framhållits — strävandet att fullfölja en neutralitetspolitik som skapar förtroende för vårt folks vilja att hävda sin självständighet och att denna neutralitetspolitik fullföljes i samarbete med andra neutrala stater, som äro besjälade av samma intressen som vi, att bevara fred och frihet. Förutsättningarna härför synas i denna tid icke minst vara stärkande av vår försvarsberedskap och tillgodoseende av vår folkförsörjning.

Det är även med tillfredsställelse det kan konstateras, att regeringen uttalat sin vilja att tillmötesgå den starka folkstämning, som nu råder i vårt land, för beredande av humanitär och, i den mån det låter sig göra, även materiell hjälp åt vårt kämpande broderfolk, det finska folket.

I nuvarande läge bör det partiskiljande få stå tillbaka för det varom i sak oenighet ej bör råda, bevarande av vår frihet, och om meningsskiljaktigheter i vissa frågor torde vara tillfinnandes eller kunna uppstå, böra de få vika för det stora gemensamma.

Jag kan alltså med vad jag anfört uttala min anslutning till det regeringsprogram, som framlagts inför kammaren. Jag hoppas, att riksdagen kommer att ge sitt stöd åt de förslag, som komma att framläggas av regeringen, och att ett gott och förtroendefullt samarbete skall kunna upprätthållas mellan regering och riksdag.

Herr Andersson, Elof: Herr talman! Förvisso hälsas tillkomsten av denna samlingsregering med tillfredsställelse av det stora flertalet bland Sveriges folk. De oroliga tiderna motivera åtgärder, som under mera normala förhållanden icke skulle komma i fråga.

Inom folkpartiet ha vi tidigare ställt oss avvisande till tanken på en regeringsbildning, varigenom den parlamentariska oppositionen skulle upphöra att existera. Men inför det ökade utrikespolitiska trycket ha vi låtit betänkligheterna fara. För dagen ter sig omsorgen om vårt lands säkerhet och angelägenheten att trygga freden som det fundamentala i politiken. I jämförelse med detta stora intresse måste de gamla meningsmotsättningarna mellan partierna te sig små.

Ur riksdagens synpunkt kan det ligga någon fara uti att det skapas en regering, som är så stark, att den matematiskt förfogar över så gott som hela riksdagens röstetal. Det kan lätt gå därhän, att regeringen får en annan och mera dominerande ställning än den, som tillkommer den genom vårt statskick. Därför ligger det makt uppå att riksdagen hävdar sin mening även i fortsättningen och därmed sörjer för att balansen upprätthålles mellan första och andra statsmakten.

Inom folkpartiet möta vi den nya regeringen med förståelse och lojalitet. Vi vänta av densamma, att den sätter in all kraft på att fullfölja regeringsförklaringens försäkran att bevara neutraliteten och öka vår trygghet genom stärkt försvarsberedskap. Tidsläget är allvarligt, och ingenting får försummas i fråga om vår yttre och inre beredskap. Alla måste vi vara redo att bringa de erforderliga offren.

Herr andre vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag får hemställa, herr talman, att kammaren för sin del måtte besluta, att första särskilda utskottet skall behandla Kungl. Maj:ts proposition nr 94 (angående anvisande av anslag till bidrag till utlandssvenskarnas förening) ävensom de ytterligare framställningar, som kunna komma att av Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i detta ämne eller andra i oskiljaktigt sammanhang därmed stående frågor.

Tillika hemställer jag, att andra kammaren måtte inbjudas att i detta beslut förena sig med första kammaren.

Vad herr andre vice talmannen sålunda hemställt bifölls.

Ett protokollsutdrag i ämnet justerades och avsändes till andra kammaren.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Herr talmannen i riksdagens första kammare.

Med stöd av bifogade läkarintyg anhåller undertecknad härmed vördsamt om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 8—22 december 1939.

Stockholm den 12 december 1939.

P. Granath.

Härmed får på begäran intygas, att riksdagsmannen *Per Granath*, f. 1882, vårdas å Serafimerlasarettet sedan den 8 december 1939 under diagnosen hjärtsjukdom och att han torde bliva arbetsoförmögen i omkring 14 dagar från dato.

Stockholm den 11 december 1939.

Thor Sällström,
med. dr.

Vidare upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att landshövding *Gustaf Sederholm* på grund av bronchit är oförmögen till riksdagsarbete tills vidare intygas.

Stockholm den 12 december 1939.

K. Lunding,
med. dr.

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 94, angående anvisande av anslag till bidrag till utlandssvenskarnas förening.

I detta sammanhang upplästes ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 217, utvisande att nämnda kammare förenat sig med första kammaren i dess beslut att första särskilda utskottet skulle behandla ifrågasvarande kungl. proposition m. m.

Den kungl. propositionen hänvisades till första särskilda utskottet.

Föredrogs ånyo första särskilda utskottets utlåtanden:

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å kaffe jämte i ämnet väckta motioner;

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till vissa luftskyddsåtgärder; och

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa oförutsedda utgifter på kapitalbudgeten m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

*Anslag till
lån för an-
skaffande av
grästorkar.*

Föredrogs ånyo första särskilda utskottets utlåtande nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för utlämnande av lån till anläggningar för artificiell torkning av vallskördarna m. m.

Anslag till lån för anskaffande av grästorkar. (Forts.)

I detta utlåtande hade utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i proposition nr 65 framlagda förslag, hemställt, att riksdagen måtte

a) till Lån för anskaffande av grästorkar å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 såsom kapitalinvestering i Fonden för låneunderstöd anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor;

b) besluta, att med anlitande av nämnda anslag finge i huvudsaklig enlighet med av departementschefen förordade grunder utlämnas lån för anskaffande av grästorkar.

Reservation hade anförts av, utom annan, herrar *Svedberg*, *Andersson* i Rixö och *Bergström*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att förevarande proposition ej måtte av riksdagen bifallas.

Herr **Andersson, Karl:** Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till den av herr *Svedberg* m. fl. avgivna reservationen.

Herr **Gustafsson, Per:** Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt samt vidare på godkännande av den av herr *Svedberg* m. fl. vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogos ånyo första särskilda utskottets utlåtanden:

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlöningsförmåner till viss civil personal i statens och kommuns tjänst under tjänstledighet på grund av inkallelse till militär tjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap, m. m.; samt

nr 65, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlöningsförmåner till viss lärarpersonal under tjänstledighet för militärtjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av andra särskilda utskottets utlåtande nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2—4 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo första särskilda utskottets utlåtande nr 66, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å läskedrycker, m. m., jämte i ämnet väckta motioner. *Förordnings-
förslag om
skatt å läskedrycker.*

I en den 10 november 1939 dagtecknad proposition, nr 81, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om skatt å läskedrycker;

Förordningsförslag om skatt å läskedrycker. (Forts.)

dels besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skulle från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

144	Mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskedrycker 100 liter	10: —
-----	---	-------

dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet förordad organisation av den lokala kontrollen över läskedrycksbeskattningen;

dels ock medgiva, att den i avlöningsstaten för kontrollstyrelsen under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till grundavlöningar m. m. finge överskridas med, utöver vad som föreslagits i Kungl. Maj:ts proposition den 14 oktober 1939, nr 68, ytterligare högst 8,500 kronor.

I Kungl. Maj:ts förslag till förordning om skatt å läskedrycker var 5 § så lydande:

Skatten utgår med tio öre för liter; dock skall skatten, så länge rörelsen vid tillverkningsstället må bedrivas, utgå med lägst etthundra kronor för månad räknat.

Till utskottets behandling hade överlämnats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 41 i första kammaren av herrar *Sylwan* och *Holmström* samt nr 56 i andra kammaren av herr *Henriksson*, i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att skatten å läskedrycker skulle fastställas att utgå med 6 öre per liter, att särskild skatt å kolsyra i enlighet med i motionerna angivna grunder skulle utgå med 3 kronor per kilogram samt att härav påkallade ändringar och tillägg skulle vidtagas i tulltaxan;

2) motionen nr 49 i andra kammaren av herrar *Fredberg* och *Aqvist*, i vilken hemställts, att riksdagen måtte besluta, att § 5 i förslaget till förordning om skatt på läskedrycker skulle erhålla följande lydelse:

Skatten utgår med tio öre för liter; dock skall skatten, så länge rörelsen vid tillverkningsstället må bedrivas, utgå med lägst femtio kronor för månad räknat;

3) motionen nr 50 i andra kammaren av herr *Eriksson* i Toftered m. fl., i vilken hemställts, att maltdricka samt lagrat svagdricka skulle underkastas samma beskattning som i propositionen nr 81 avsåges i fråga om skatt på läskedrycker; samt

4) motionen nr 54 i andra kammaren av herr andre vice talmannen *Magnusson*, i vilken hemställts, att s. k. fruktmust, beredd enligt i motionen angiven metod och utan tillsats av socker, måtte undantagas från skatteplikt.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på återopade grunder hemställt, att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts proposition nr 81 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas, samt i anledning av motionerna II: 49 och II: 54 ävensom med avslag å de likalydande motionerna I: 41 och II: 56 samt motionen II: 50, måtte

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om skatt å läskedrycker med den ändring, att 5 § erhöles följande lydelse:

Förordningsförslag om skatt å läskedrycker. (Forts.)

5 §.

Skatten utgår med tio öre för liter; dock skall skatten, så länge rörelsen vid tillverkningsstället må bedrivas, utgå med lägst femtio kronor för månad räknat.

2) besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skulle från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

144	Mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskedrycker 100 liter	10:—
-----	---	------

3) godkänna den av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade organisationen av den lokala kontrollen över läskedrycksbeskattningen;

4) medgiva, att den i avlöningsstaten för kontrollstyrelsen under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till grundavlöningar m. m. finge överskridas med, utöver vad riksdagen beslutat i anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 14 oktober 1939, nr 68, ytterligare högst 8,500 kronor.

Enligt en vid utlåtandet avgiven reservation hade herrar *Velander*, *Mannerskantz*, *Öman*, *Anderson* i Norrköping och *Lundell* ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, och avslutas med en hemställan, att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts proposition nr 81 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas, och i anledning av de likalydande motionerna I: 41 och II: 56 samt motionerna II: 49 och II: 54 ävensom med avslag å motionen II: 50, måtte

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om skatt å läskedrycker med den ändring att 5 § erhöles följande lydelse:

5 §.

Skatten utgår med åtta öre för liter; dock skall skatten, så länge rörelsen vid tillverkningsstället må bedrivas, utgå med lägst femtio kronor för månad räknat.

2) besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skulle från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

144	Mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskedrycker 100 liter	8:—
-----	---	-----

3) godkänna den — — — (= utskottet) — — — över läskedrycksbeskattningen;

4) medgiva, att — — — (= utskottet) — — — 8,500 kronor.

Herr **Velander**: Herr talman! Det statsfinansiella läget, såsom det så ofta heter, har nu fört finansministern fram till föreliggande förslag om en läskedrycksbeskattning av 10 öre per liter.

Trots de stora olägenheter ur kontroll- och andra synpunkter, som måste anses vara förenade med en beskattning av ifrågavarande art, och trots den försiktighet, vartill exempelvis ett sådant förhållande manar, som att intet annat land, med undantag av Norge, gått in för en sådan beskattning, förordas propositionen i stort sett av ett enhälligt utskott. Reservationen tar nämligen inte

Förordningsförslag om skatt å läskedrycker. (Forts.)

sikte på något annat än en reduktion av den föreslagna skattesatsen resp. tullen från 10 till 8 öre.

Finansministern har självfallet sökt avväga skatten så, att den ur statsfinansiell synpunkt skulle ge den största möjliga avkastning. Reservanterna äro också intresserade härav. De ha dock förmenat, att departementschefen räknat alltför optimistiskt. Den nedgång av konsumtionen av intill 15 procent, som departementschefen räknar med i anledning av skatten, har under de senaste månaderna, såvitt man kunnat bedöma, redan inträtt, och detta sålunda alldeles oberoende av skatten. Ovissheten rörande den allmänna konjunkturutvecklingen och andra faktorer, exempelvis beskattningen resp. den skärpta beskattningen av snart sagt alla flytande ämnen, ägnade för invärtes bruk, mana också till största försiktighet. Skatten är ju dessutom för vårt lands vidkommande en nyhet, och man vet inte, huru konsumenterna kunna komma att reagera inför densamma. Det måste också förhålla sig så, att ju mindre konsumtionen hämmas, desto lättare måste det bli för fabrikanterna att utgöra skatten, att skydda de i produktionen anställda och att hålla priserna på läskedrycker nere.

Reservanterna äro inte nog djärva att påstå, att finansministern räknat fel. De hysa dock en stark tro på att så är förhållandet och hade själva helst velat gå ännu ett steg längre ned på skatteskalan än som slutligen kommit till uttryck i reservationen. Reservanterna ha emellertid funnit lämpligt att inte placera sig på alltför stort avstånd från finansministern och därför stannat vid en skattesats resp. tull av 8 öre per liter.

Jag ber, herr talman, att i anslutning till dessa korta erinringar få yrka bifall till reservationen.

Herr Bärg, Johan: Herr talman! Jag ber att få fästa kammarens uppmärksamhet på att meningsskiljaktigheten här icke gäller större belopp än $\frac{2}{3}$ öre per vanlig läskedrycksflaska. Givetvis kunna långa utläggningar hållas om vad dessa $\frac{2}{3}$ öre mer eller mindre per flaska betyda i fråga om skatteintäkten. Jag känner mig övertygad om att den ena meningen i detta fall kan ha precis lika mycket fog för sig som den andra. Man får nöja sig med antaganden och gissningar. Utskottsmajoriteten har för sin del trott, att det förslag, som propositionen innebär, är minst lika hållbart som reservanternas.

Jag skall bespara kammaren alla reflexioner om vad man kan vänta, i händelse man går den ena eller andra linjen, och inskränker mig till att yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

*Förordnings-
förslag om
värnskatt.*

Föredrogs ånyo första särskilda utskottets utlåtande nr 67. i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om värnskatt, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 10 november 1939 dagtecknad proposition, nr 78, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

Förordningsförslag om värnskatt. (Forts.)

dels antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om värnskatt; dels medgiva, att ersättning för debitering av värnskatt finge utgå av statsmedel i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet anförts;

dels ock till Särskild ersättning för debitering av värnskatt å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 160,000 kronor.

Till utskottets behandling hade överlämnats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 31 i första kammaren av herr *Holmström* och nr 40 i andra kammaren av herrar *Svedman* och andre vice talmannen *Magnusson*;

2) de likalydande motionerna nr 34 i första kammaren av herr *Mannerskantz* m. fl. och nr 41 i andra kammaren av herr *Hagberg* i Malmö m. fl.;

3) de likalydande motionerna nr 36 i första kammaren av herr *Linderot* och nr 44 i andra kammaren av herr *Hagberg* i Luleå;

4) motionen nr 28 i första kammaren av herr *Öman*;

5) motionen nr 45 i andra kammaren av herr *Lundell*;

6) motionen nr 46 i andra kammaren av herr *Thorell*; samt

7) motionen nr 47 i andra kammaren av herr *Holmbäck*.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på anförda skäl hemställt,

A) att riksdagen måtte, med förklarande, att Kungl. Maj:ts proposition nr 78 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas,

1) antaga under punkten infört förslag till förordning om värnskatt;

2) medgiva, att ersättning för debitering av värnskatt finge utgå av statsmedel i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet anförts;

3) till Särskild ersättning för debitering av värnskatt å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 160,000 kronor;

B) att de likalydande motionerna I: 31 och II: 40, I: 34 och II: 41 samt I: 36 och II: 44 ävensom motionerna I: 28, II: 45, II: 46 och II: 47, i den mån desamma icke kunde anses besvarade genom vad utskottet förut anført och hemställt, måtte av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Reservationer hade avgivits av, utom andra,

1) herrar *Velander*, *Mannerskantz* och *Öman*, vilka — under uttalande av att en sådan avvägning av värnskatten borde eftersträvas, som i möjligaste mån toge hänsyn till vars och ens skatteförmåga då behovet av ifrågavarande tilläggsbeskattning framkommit och skatten skulle erläggas — inom utskottet ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till motionen I: 28 av herr *Öman*, besluta, att värnskatten skulle grundas på 1940 års taxering och alltså avse 1939 års inkomst;

2) herrar *Velander*, *Mannerskantz*, *Öman*, *Anderson* i Norrköping och *Lundell*, som ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 34 och II: 41 måtte besluta, att värnskatten i förekommande fall skulle reduceras så att densamma tillika med övriga direkta skatter till stat och kommun icke överstege den skattskyldiges till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomst minskad med ortsavdraget.

Förordningsförslag om värnskatt. (Forts.)

Herr Velander: Herr talman! Enigheten beträffande det föreliggande utskottsutlåtandet har icke blivit fullständig. Till detsamma ha fogats en del reservationer och särskilda yttranden. Ingen har emellertid inom utskottet velat ställa sig avvisande till departementschefens tanke att genom en extraordinär direkt statlig skatt av de svenska skattebetalarna utkräva ett belopp av cirka 150 miljoner kronor. Det är också att förmoda, att icke heller här i kammaren någon erinran kommer att resas däremot.

Såsom en brist i propositionen, mera allmänt taget, kan anföras, att densamma icke föregåtts av någon remiss till sakkunniga instanser, exempelvis kammarrätten. Detta har man också haft kännning av inom utskottet; och det får icke betraktas såsom uteslutet, att genom en sådan remiss en del av de synnerligen viktiga problem, som i propositionen beröras, skulle ha fått en värdefull, för att icke säga väglödande belysning. Man kan väl också säga, att hänsynen till skattebetalarna hade bort föranleda en dylik remiss, även om dessa, till och med enligt departementschefens eget vittnesbörd, kännetecknas av en egenskap, som kan antydvas med ordet *tålmod*.

Departementschefen har tämligen ingående diskuterat frågan, huruvida denna beskattning bör debiteras på 1939 års inkomster, alltså på 1940 års taxering; och har han därvid med skärpa understrukt, att beträffande en tilläggsbeskattning av här ifrågavarande slag det vore mer än eljest angeläget att densamma bleve knuten till en så sen taxering som möjligt. Man borde nämligen, enligt departementschefens uppfattning, »eftersträva en avvägning av värnskatten, som i möjligaste mån tar hänsyn till vars och ens skatteförmåga, då behovet av tilläggsbeskattningen framkom och skatten skall erläggas». Ur dylika synpunkter kommer departementschefen fram till, att värnskatten principiellt sett bör grundas på 1940 års taxering och alltså avse 1939 års inkomst. »Med en sådan anordning», konstaterar departementschefen, »skulle man, förutom att värnskatten baserades på ett senare års inkomster, vinna en jämnare och bättre avvägning av skattebördan mellan skattskyldiga i olika inkomstlägen inbördes.»

Till dessa departementschefens klarläggande uttalanden vill jag helt ansluta mig.

Utskottets majoritet har för sin del kommit fram till en annan ståndpunkt än departementschefens. Utskottsmajoriteten anser sålunda, att redan av principiella skäl till grund för ifrågavarande extra beskattning böra läggas inkomsterna år 1938. De skäl av — såsom utskottsmajoriteten själv uttrycker det — principiell natur, som anföras till stöd för denna ståndpunkt, skall jag icke närmare inlåta mig på. De framgå av utskottets utlåtande. Jag vill dock fästa uppmärksamheten på, att det ena av dessa skäl — de äro endast två — uttryckes på det sättet, att, »därest krissituationen inträtt tre månader tidigare än som skett, det nya skattebehovet, såvitt avser den direkta beskattningen, säkerligen så långt som varit möjligt skulle hava täckts genom en beskattning lagd på innevarande års taxering». Man kan ju fråga: Vad är det för principiellt skäl? Vad tjänar det förresten till att som stöd för sitt ståndpunktstagande åberopa en förutsättning, som ostridigt icke förelegat? Man kan också fråga, hur utskottets majoritet velat förfara eller skulle ha ställt sig, därest skattebehovet inträtt exempelvis halvannan månad senare och departementschefen icke kunnat komma fram med sin proposition förrän i början av nästa lagtima riksdag. Hur skulle då utskottets majoritet ha förfarit? Ett besvarande av det spörsmålet bör lämna en värdefull belysning av utskottsmajoritetens s. k. principiella skäl.

Nu uppnår visserligen utskottets majoritet efter mycket sökande kontakt med departementschefen. Denne anser nämligen, att praktiska svårigheter

Förordningsförslag om värnskatt. (Forts.)

skulle möta mot att 1939 års inkomst lades till grund för ifrågavarande beskattning. Dessa svårigheter äro, säger departementschefen, »huvudsakligen att tillskriva den nuvarande, otidsenliga häradsskrivareorganisationen, främst dess bristande elasticitet vid tillfällig, mera avsevärd ökning av arbetsbördan». Mot dessa departementschefens praktiska svårigheter ställer utskottet tekniska hinder. Huruvida och i vilken utsträckning departementschefens praktiska svårigheter och utskottsmajoritetens tekniska hinder täcka varandra, skall jag dock i detta sammanhang lämna därhän. Jag kan emellertid säga, att jag hyser rätt stor förståelse för departementschefens inställning i nu förevarande hänseende. Jag erkänner nämligen, att svårigheter — och kanske betydande svårigheter — skulle vara förenade med att anordna värnskatten exempelvis såsom ett förskott å den direkta statsskatten för budgetåret 1940/41. Men jag vägrar bestämt att godtaga en sådan ståndpunkt som att exempelvis en tillfällig ökning av arbetsbördan för våra häradsskrivare och eventuellt även för andra skall väga tyngre än hänsynen till dem, som skola ut med denna extra tribut på cirka 150 miljoner kronor, och dessas intresse av en jämlik och så långt möjligt rättvis beskattning. Jag vågar också tro, att departementschefen är beredd att följa mig långa stycken i min sålunda antydda tankegång.

Vi äro väl ändå på det klara med att mycket betydande växlingar i skatteförmågan komma att föreligga vid en jämförelse mellan inkomsterna beskattningsåren 1938 och 1939. Jag vill endast peka på läget inom byggnadsverksamheten, inom bilbranschen samt för de många företagare och anställda, tjänstemän och andra, som fullgjort resp. fullgöra en understundom långvarig beredskaps- eller militärtjänstgöring. Inte kan det vara rimligt, att här antydda skattskyldiga skola under år 1940 erlægga en skatt, baserad på 1938 års inkomst, en skatt, som de under beskattningsåret icke kunnat på något sätt förutse eller beräkna!

Man invänder möjligen i detta sammanhang, att de skattskyldiga, som under år 1939 fått sin skatteförmåga väsentligt nedsatt, de få enligt värnskatteförordningens 3 § söka befrielse från eller lindring i denna beskattning. Ja, nog borde vi väl ändå vara ense om att någon verklig jämlikhet i beskattningen inte kan åstadkommas på den vägen? Bestämmelserna äro i och för sig mycket restriktiva. Både departementschefen och utskottet understrika därjämte, att bestämmelserna skola tillämpas restriktivt. Med åtminstone någon kännedom om hur våra skatteförordningar i allmänhet tillämpas är jag inte så sangvinisk, att jag tror på befrielse från eller lindring i värnskatten annat än i rena undantagsfall. Däremot komma bestämmelserna härom — det är min bestämda mening — att föranleda ansökningar i åtskilliga tusental till de särskilda prövningsnämnderna, och det kommer säkerligen också att anföras besvär i kammarrätten likaledes i åtskilliga tusental med överklagande av prövningsnämndernas beslut. Det arbete och den oreda och det trassel, som allt detta kommer att vålla — och som även föranlett en klarläggande motion i andra kammaren av professor Holmbäck — allt detta skulle man ha kommit ifrån, om man hade accepterat 1939 års inkomst som utgångspunkt för värnskattens utgörande.

Det förefaller förresten som om man alltför litet beaktat detta förhållande, när man sökt framhäva de svårigheter, som skulle möta med 1939 som beskattningsår.

Man skulle vidare genom en sådan anordning ha kommit undan eller icke behövt tangera de spörsmål av betydande såväl principiell som praktisk innebörd, som hänsynen till de juridiska personernas rätt till befrielse från resp. lindring i förevarande beskattning aktualisera. Man måste nämligen fråga sig,

Förordningsförslag om värnskatt. (Forts.)

varför en juridisk person, som under 1939 fått sin skatteförmåga i hög grad nedsatt, och för vilken utgörandet av värnskatten skulle medföra synnerliga svårigheter, icke skall äga rätt att få sin skyldighet härutinnan omprövad.

Jag övergår så med några ord till det motionsvis framförda spørsmålet om en spärr eller övre gräns för det totala skattebelopp, som må påföras viss skattskyldig. Detta spørsmål är icke nytt; det har diskuterats vid de båda senaste lagtima riksdagarna, och det har åtminstone på visst håll i utlandet fått en positiv lösning. Vid detta tillfälle gäller det inte heller att åstadkomma en lösning på lång sikt, utan det gäller endast den beskattning, som på grund av visst års taxering må komma att påföras skattskyldig. Det synes åtminstone mig obestriddigt, att det icke kan vara försvarligt att driva skattebördan till en sådan höjd, att den icke motsvaras av verklig inkomst. En sådan beskattning blir ju ingenting annat än en kapitalkonfiskation och kan såsom sådan näppeligen ur någon synpunkt försvaras. Det förefaller mig således som om enighet borde kunna råda därom, att skatteplikten icke bör sträcka sig utanför ramen för den beskattningsbara inkomsten. För den, som har den principiella inställningen, att skatten till slut icke är någonting annat än en omkostnad för inkomstens förvärvande, är också en sådan slutsats ofrånkomlig.

Huruvida man i detta sammanhang skall taga hänsyn till ortsavdraget eller icke, d. v. s. placera det inom eller utom spärren, är för mig ett spørsmål av föga vikt. Jag har emellertid inom utskottet ställt mig på motionärernas ståndpunkt i detta avseende, och anser jag att den ståndpunkten kan försvaras. Det måste ju vara rimligt att även en större inkomsttagare eller förmögenhetsägare förbehålles så mycket av sin inkomst för sin livsförsel, som svarar mot det blygsamma ortsavdraget, vilket ju icke på något sätt sammanfaller med eller när upp till existensminimum.

Till de båda reservationer, vilka jag inom utskottet biträtt och som jag här sökt att något motivera, kan av formella skäl icke yrkas bifall. Detsamma gäller ock om de båda motioner, som reservationerna tagit sikte på. Jag nödgas därför, herr talman, här inskränka mig till att uttala det önskemålet — närmast riktat till departementschefen — att vid fortsatta exkursioner eller utsvävningar på den direkta beskattningens område reservanternas synpunkter måtte, så långt möjligt, beaktas.

Häri instämde herrar *Öman* och *Caap*.

Herr Bårg, Johan: Herr talman! Jag beklagar, att jag nödgas besvära kammaren ett ögonblick.

Herr Velander slutade — om jag fattade honom rätt — sin långa och innehållsrika klagan utan något yrkande, och detta finner jag också fullt förklarligt.

För att först något beröra anmärkningen, att vederbörande myndigheter inte hade hörts om propositionen, måste jag säga, att detta är en anmärkning som icke saknar fog för sig. Vi ha ju dock litet var under denna tid måst konstatera, att det i all hast framlagts ett flertal förslag, som under normala förhållanden hade krävt mera överväganden och som säkerligen också hade underställts myndigheternas bedömande, i den mån tid och omständigheter så hade medgivit. Trots all forcering, som måst ske såväl i departementen som i riksdagen, ha, såsom vi alla se, ärendena inte kunnat föras fram till avgörande förrän så sent som nu är fallet. Häri ser jag för min del en förklaring till detta förhållande, mot vilket i viss mån berättigade anmärkningar kunna riktas. Detta gäller, herr talman, inte endast om skattefrågorna, utan torde i

Förordningsförslag om värnskatt. (Forts.)

åtskilliga fall också kunna sägas beträffande anslags- och lagstiftningsfrågor etc. Under rådande förhållanden föreställer jag mig, att det icke är möjligt att förfara på samma noggranna sätt som vi annars äro vana vid i vårt svenska statsskick.

Herr Velanders resonemang om utskottsmajoritetens principiella inställning till denna fråga kan ju knappast i föreliggande situation ha annat än möjligen akademiskt intresse. Om herrarna besvara sig med att titta på utskottsberäkningarna, skola herrarna finna, att utskottet icke som ett avgörande skäl har anfört sin principiella synpunkt, att skatten rätteligen kan betraktas som en tilläggsskatt för budgetåret 1939/1940. Det avgörande skälet till att man inte kunnat lägga 1940 års taxering till grund för denna skatt är noggrant angivet i utskottsutlåtandet. Detta skäl har varit, att utskottet trots alla bemödanden inte lyckats finna något sätt att lösa denna fråga, som utskottet ansett sig kunna rekommendera. Hela utskottet, med undantag av tre av dess ledamöter, har funnit sig övertygat om att svårigheterna att godtaga den av herr Velander förordade ordningen varit alltför stora. Jag kan inte hjälpa, att inte herr Velander känt sig övertygad, men de skäl, som anförts inom utskottet, ha förmått oss andra, som annars hade önskat att kunna lägga 1940 års taxering till grund för skatten, att vika för de svårigheter, som påvisats. Till och med herr Ohlin, som i ett särskilt yttrande i likhet med herr Velander har underkänt utskottsmajoritetens principiella inställning till frågan, har liksom vi andra insett, att man måste välja en praktiskt framkomlig väg, oavsett vilken principiell inställning man har.

Det kanske är onödigt att trötta kammaren med ytterligare tal om dessa principer, men för oss som till följd av vårt arbete i bevillningsutskottet under årens lopp blivit kanske mera vana vid skattefrågor än kammarledamöterna i allmänhet, förefaller det mycket motiverat att säga, att den principiellt riktiga ordningen är att betrakta värnskatten som en tilläggsskatt för budgetåret 1939/1940. Vid uppgörandet varje år av budgetförslagen går man i bevillningsutskottet till väga på det sättet, att man så noggrant som möjligt gör sig underrättad om utfallet av taxeringarna för det år, under vilket beslutet fattas. Taxeringarna äro ju inte färdiga vid den tidpunkt, då riksdagen fastställer budgeten, men så stora möjligheter att bedöma taxeringarnas resultat finnas, att man vet vilken uttagningsprocent som skall användas för att komma fram till den intäkt, som statsbudgeten kräver. Jag kan inte finna annat än att det är den principiellt riktiga ordningen, att man först känner skatteunderlaget, innan man fastställer skatten.

Samma ordning har synts majoriteten vara den riktiga i detta fall. Hur taxeringsutfallet skall bli 1940, är det ännu ingen som känner. Det enda säkra man har att bygga på är den taxering, som verkställt på grundval av 1938 års inkomster, vilken också legat till grund för bestämmandet av den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten. För att få samma säkra underlag för den nu föreslagna tilläggsskatten har det synts oss principiellt riktigt att ansluta även den till den redan kända taxeringen. Nu kan det ju sägas, att detta är en principiellt oriktig synpunkt, och om den saken kan man tvista. Mig förefaller det emellertid, som om vårt resonemang i detta avseende är ganska vägande.

Jag vill än en gång, herr talman, upprepa att detta dock inte varit avgörande. Även om alla varit överens om att det varit ett brott mot en riktig princip att lägga 1939 års taxering till grund för tilläggsskatten, så hade vi säkerligen — med undantag av de tre reservanterna — i likhet med herr Ohlin måst böja oss och tillstyrka en ordning, som var möjlig att praktiskt tillämpa.

Herr Velander påpekar nu, att om man valt den väg, som han anser vara

Förordningsförslag om värnskatt. (Forts.)

den riktigaste, och lagt 1940 års taxering till grund, så hade man sluppit en rad olägenheter, som sammanhånga med nödvändigheten att ta hänsyn till de förändringar med avseende å inkomsterna, som inträffat under 1939. Man hade sluppit att i enlighet med bestämmelserna i 3 § i det föreliggande förslaget göra en rad eftergifter, bevilja restitution och kanske rent av befrielse från skatt, vilket man nu kanske inte kan undvika. Jag är villig att medge, att det trassel, som kommer att följa av medgivandena i 3 §, säkerligen kommer att bli vidlyftigt och besvärligt. Men jag uttalar, herr talman, ett mycket starkt tvivel på att man kunnat undvara en sådan bestämmelse, även om man kunnat lägga 1940 års taxering till grund för denna tilläggsskatt. Även om en del av olägenheterna hade kunnat undgås, kvarstår det faktum, att denna skatt kommer jämförelsevis opåräknat över skattedragarna. Många av dem ha säkerligen disponerat sina inkomster för året och äro icke försedda med betalningsmedel för denna ändå rätt dryga extra beskattning. Man hade därför, enligt mitt förmenande även om man kunnat utgå från 1940 års taxering, måst ta åtskilliga hänsyn, och jag tror, att det är en förhastad slutsats, att man i senare fallet inte behövt räkna med en hel del av de eftergifter, som man enligt 3 § nödgas göra. Man hade enligt min uppfattning således inte kommit ifrån en del av de olägenheter, som följa av denna inom utskottet mycket om-diskuterade 3 §.

Herr Velander anmärkte på, om jag fattade honom rätt, i sin polemik mot utskottets motivering för att lägga skatten på 1939 års inkomster, vad utskottet anfört, nämligen att om detta skatteförslag hade förelegat ett par månader tidigare, skulle man säkerligen inte alls ha tvistat om, huruvida skatten skulle byggas på 1939 års taxering eller ej. Och herr Velander frågar, varför man skall utgå ifrån ett förhållande, som inte föreligger. Då vill jag säga det samma till herr Velander som svar på hans fråga, hur man skulle ha gjort, om detta ärende kommit upp ett par månader senare, d. v. s. under år 1940: varför räkna med förhållandena, som inte föreligger? Båda förhållandena föreligger lika mycket och lika litet.

Jag tror, att jag genom min utveckling av den principiella sidan av saken har visat, att man haft goda skäl för att förfara så, som man gjort.

Ett par ord vill jag också säga om herr Velanders klagomål över att man inte rörande ifrågavarande skatt har tillmötesgått ett gammalt krav, som går ut på att helt och hållet frikalla förmögenheter från beskattning, där så liten inkomst finnes, att den icke täcker skatten. Jag har förut i kammaren i år sagt, att det kravet har ett visst mått av berättigande, men det är dock en fråga, som sannerligen inte är så enkel, att man utan vidare kan avgöra den. Jag skulle tro, att det behöves åtskilliga överväganden, innan man hoppar på en dylik ordning. Att nu, då det gäller en extraskatt, som tillkommit av speciella orsaker och som jag alltjämt vill betrakta såsom en tilläggsskatt på den av årets lagtima riksdag beslutade ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten, tillämpa en annan ordning finner jag inte vara möjligt. Dessutom måste jag säga, att det knappast får anses vara sakligt berättigat att, när det gäller att skattebelasta Sveriges folk så kraftigt, som man nu gör, helt och hållet undantaga de stora förmögenheterna, även när det är fråga om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Jag har här en tabell, som visar, hur det skulle ställa sig för en förmögenhetsägare, som icke har någon avkastning av sin förmögenhet och som icke heller har någon annan inkomst. Därav framgår, att en förmögenhetsägare med 25.000 kronors förmögenhet icke alls drabbas av värnskatten. Det gör icke heller den, som har 50.000 eller 100.000 kronors förmögenhet. Den, som har en förmögenhet på 200.000 kronor, kommer efter vederbörliga avdrag att

Förordningsförslag om värnskatt. (Forts.)

få en skatt av 8 kronor 10 öre. Den, som har 500,000 kronors förmögenhet, får en värnskatt på 78 kronor 30 öre, och den, som äger 1 miljon kronor, får en skatt på 254 kronor 10 öre. På 2 miljoner kronors förmögenhet blir skatten 880 kronor 10 öre, på 5 miljoner kronors förmögenhet 3,866 kronor 10 öre och på 10 miljoner kronors förmögenhet 10,574 kronor 10 öre. Detta är, lägg märke till det, i sådana fall, då en förmögenhetsägare icke har någon som helst avkastning av sitt kapital och heller icke någon annan inkomst.

Det kanske kan betraktas såsom hårt, att en förmögenhetsägare får bidra med ekonomiskt stöd till landets värnande, även om han inte har någon direkt inkomst, utan måste ta av kapitalet, men mig förefaller det icke alls opåkallat, att även sådana förmögenhetsägare få bidra i någon mån till bekostande av landets skydd i dessa dagar. När herr Velander därför klagar så pass bittert över att utskottet nu icke utan vidare velat genomföra denna påyrkade reform, tycker jag, att min gamle vän Velander driver sina krav onödigt långt.

Här ha såväl i utskottet som nu av herr Velander fällts vissa uttryck, som kanske få tydas på det sättet, att vederbörande myndigheter, som ha med debiteringen och uppbörderna att göra, skulle ha visat någon ovilja att tillmötesgå den, jag kan säga samfällda önskan, att tillämpa en annan ordning för denna skatts beräkning och erläggande. De häradsskrivare och landskamrerare, som inför utskottet klargjort sin syn på saken, ha såvitt jag kunnat finna icke ådagalagt någon sådan ovilja. Däremot ha de påvisat så påtagliga svårigheter, att var och en, som vill någorlunda fördomsfritt bedöma saken, måste erkänna, att sådana svårigheter förefinnas. När man talar om den omoderna häradsskrivareorganisationen, vilket även statsrådet har gjort, tycker jag knappast, att det är tillbörligt, att man söker vända det så, att bristerna i organisationen skulle vara beroende på tjänstehavarnas egen mindre beredvilighet att göra sitt bästa. Jag tror, att man icke har rättighet att se saken på det sättet. Häradsskrivareorganisationen är, det känna vi alla till, omodern och icke anpassad efter nuvarande förhållanden, men det lär väl näppeligen kunna läggas häradsskrivarna till last. Jag vill för min del, herr talman, ge uttryck åt den uppfattningen, att man inte har skäl att kasta någon skugga på tjänstemännen i detta avseende, och jag tror, att det finns så mycket större anledning att inte göra det, som jag har förmärkt missmod från det hållet på grund av de misstyndningar, som avsiktligt eller oavsiktligt ha gjorts i samband med försöken att lösa denna fråga.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets hemställan.

Herr Velander: Herr talman! Det var ett par saker, som den siste ärade talaren berörde, om vilka jag skall säga ett par ord. Herr Bärg beklagade, att jag icke blivit övertygad av de synpunkter, som framförts av vissa personer, som haft företräde inför utskottet. Det förefaller emellertid, som om utskottet självt inte fäst så stort avseende vid dessa synpunkter, ty i utskottsutlåtandet konstateras endast, att förespråkare för vissa meningsriktningar haft företräde inför utskottet. Deras uttalanden däremot sättas, enligt formuleringen, icke i något samband med den uppfattning, som utskottsmajoriteten företräder. Utan att närmare gå in på den saken vill jag dock säga, att med mitt sätt att se blev det visserligen klart, vad man visste förut, att det för våra häradsskrivare skulle bli en tillfällig, kanske betydande ökning i arbetsbördan med 1939 som beskattningsår men att de av finansministern diskuterade alternativen, exempelvis det tredje, dock icke vore sådana, att de inte ginge att praktiskt genomföra. En landskamrer uttryckte saken så: Det hela hänger på postverket, och postverket kan lösa sin uppgift. Detta tredje alternativ innebär en godtagbar lösning. Den definitiva debetsedeln, den bör

Förordningsförslag om värnskatt. (Forts.)

det gå att klara, och restindrivningen går också. — Sådana synpunkter ha stärkt mig i min övertygelse, att det med någon god vilja skulle ha gått att grunda värnskatten på 1939 års inkomst.

Den andra punkten, där jag inte förstår herr Bärg, är, när han säger, att, även om man lade 1940 års taxering till grund för värnskattens utgörande, skulle man inte komma ifrån den besvärliga procedur, som tillämpningen av 3 § värnskatteförordningen kommer att innebära. Jag har för min del utgått ifrån att de bestämmelserna icke ha något intresse i samband med en allmän taxering, där man ju har vissa avdragsmöjligheter för ömmande fall och dylikt. För den händelse sålunda att herr Bärg vidhåller den ståndpunkten, att det skulle ha blivit nödvändigt med bestämmelser, analoga med dem som återfinnas i denna 3 §, även för det fall att man gått på 1940 års taxering, nödgas jag tolka detta som ett erkännande av eller uttryck för den uppfattningen att dylika bestämmelser äro påkallade i våra skatteförfattningar vid taxering i allmänhet.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, bifölles vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Anmäldes andra särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 77, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2—4 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i utlåtandet nr 32 bifölles även av andra kammaren.

Anmäldes och godkändes första särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 85, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till en anläggning för torvbriketttillverkning;

nr 87, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående tillverkning och beskattning av maldrycker, m. m.; samt

nr 88, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående redovisningen av utgifter under fjärde huvudtiteln vid mobilisering m. m.

Justerades ytterligare protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.15 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Torsdagen den 14 december.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Härmed får på begäran intygas att vice talmannen i första kammaren, doktor *Olof Olsson* sedan den 12 december 1939 varit intagen här på grund av sjukdom och att han tills vidare icke är i stånd att deltaga i riksdagsarbetet.

Stockholm, Serafimerlasarettet, den 14 december 1939.

Thor Sällström,
med. dr.

Anmälades och godkändes första särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 89, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till vissa luftskyddsåtgärder;

nr 90, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa oförutsedda utgifter på kapitalbudgeten m. m.;

nr 91, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för utlämnande av lån till anläggningar för artificiell torkning av vallskördarna m. m.;

nr 92, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlöningsförmåner till viss civil personal i statens och kommuns tjänst under tjänstledighet på grund av inkallelse till militär tjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap, m. m.;

nr 93, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlöningsförmåner till viss lärarpersonal under tjänstledighet för militärtjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap m. m.;

nr 94, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å kaffe jämte i ämnet väckta motioner;

nr 95, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om värnskatt, m. m.; samt

nr 96, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å läskedrycker, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.03 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.